

Beleidsplan Sociale Veiligheid

Het Anker

Augustus 2023

Een veilige haven voor ieder kind!

Voorwoord

Sinds 2015 is de wet Veiligheid op school van kracht. Deze wet regelt dat scholen zich moeten inspannen om pesten tegen te gaan en de sociale veiligheid te verbeteren. Een veilige school is een school waar kinderen met plezier leren en werken en zij zich zo goed als mogelijk kunnen ontwikkelen. Op Integraal kindcentrum Het Anker heeft het sociaal emotioneel leren een belangrijke plaats. Ons motto is dan ook niets voor niets “Een veilige haven!”.

Dit beleidsplan geeft een beschrijving van wat Het Anker allemaal doet om de sociale veiligheid te waarborgen. Het geeft richting en houvast aan het handelen van iedereen die betrokken is bij ons kindcentrum. Zo wordt er in dit plan onder andere beschreven wat wij preventief doen om de sociaal-emotionele ontwikkeling te bevorderen, wat wij doen om pesten tegen te gaan en hoe wij op verschillende momenten contact leggen met ouders. Ook is beschreven welke functies er op Het Anker zijn die dit proces begeleiden. Op deze manier dient dit document als basis voor het sociaal emotioneel leren op ons kindcentrum.

Inhoud

Voorwoord	2
Hoofdstuk 1	5
Hoofdstuk 1.1 Missie	5
Hoofdstuk 1.2 Visie op gedrag	5
Hoofdstuk 2 Wettelijk kader	5
Hoofdstuk 3 Basisaanpak	6
Hoofdstuk 3.1 KWINK	6
Hoofdstuk 3.2 Gouden/Zilveren Weken	6
Hoofdstuk 3.2.1 Inzet Gouden/Zilveren weken in groep 3-8	6
Hoofdstuk 3.2.2 Inzet Gouden/Zilveren weken bij kleuters	7
Hoofdstuk 3.3 Opstellen van groepsafspraken	8
Hoofdstuk 3.4 Social Media	8
Hoofdstuk 3.5 Meidenvenijn	8
Hoofdstuk 4 Volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling	9
Hoofdstuk 4.1 Volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling	9
Hoofdstuk 4.1.1 KIJK voor 0-7 jaar	9
Hoofdstuk 4.1.2 Vanaf groep 3	9
Hoofdstuk 4.1.3 Kwaliteitskaart Sociale Veiligheid	9
Hoofdstuk 4.2 Vastleggen sociaal-emotionele ontwikkeling (plannen)	9
Hoofdstuk 5 Handelen	11
Hoofdstuk 5.1 Hoe te handelen bij een conflict	11
Hoofdstuk 5.2 Hoe te handelen bij pesten en ander ongewenst gedrag	11
Hoofdstuk 5.2.1 Stappenplan bij ongewenst gedrag (waaronder pesten)	12
Hoofdstuk 5.2.2 Als uw kind wordt gepest	12
Hoofdstuk 5.3 Incidentenregistratie	12
Hoofdstuk 5.4 Stappenplan bij aanhoudend ongewenst gedrag of	13
buitenproportioneel gedrag	13
Hoofdstuk 5.5 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	14
Hoofdstuk 6 Planning en contact met ouders	15
Hoofdstuk 7 Personeel	16
Bijlage	17
Bijlage 2 Fases van groepsvorming - Theorie	17

Bijlage 3Groepsplan gedrag - Theorie.....	20
Bijlage 4Meidenvenijn – Theorie	21
Bijlage 5Steun bieden bij pestproblematiek	22
Bijlage 5.1Praatpapier pestproblematiek	23

Hoofdstuk 1

Hoofdstuk 1.1 Missie

Wij zijn een integraal kindcentrum (IKC) en omarmen respect en diversiteit. Vanuit een “Veilige haven” in Heinoord bieden wij een plek waar alle leerlingen van 0 tot 13 jr. van 07:00 tot 19:00 kunnen spelen en leren. We leren de leerlingen dat het belangrijk is fatsoenlijk met elkaar om te gaan en respect te hebben voor verschillen. We bereiden onze leerlingen voor op een veranderende samenleving met aandacht voor zelfstandigheid, eigen verantwoordelijkheid, kritisch denken en samenwerken. Ons IKC werkt vanuit de kernwaarden **Actief, Nieuwsgierig, Kracht, Enthousiast en Respect**

Hoofdstuk 1.2 Visie op gedrag

Zoals in onze missie beschreven, werkt ons IKC vanuit een aantal kernwaarden. Ons beleid is op deze kernwaarden gebaseerd. Dit geldt ook voor ons beleid op gedrag. In dit hoofdstuk is terug te lezen hoe de kernwaarden terug te zien zijn in ons gedrag.

Actief - We stimuleren de leerlingen om actief naar elkaar te luisteren. Dit betekent dat wij laten zien dat we luisteren, hier feedback op kunnen geven zonder te oordelen en in staat zijn te antwoorden op een gepaste manier

Nieuwsgierig - Wij leren de kinderen zich te ontwikkelen tot een nieuwsgierige wereldburger. Een nieuwsgierige wereldburger staat open voor verschillen en durft hier gepaste vragen over te stellen.

Kracht - Samen staan wij sterk. We leren de leerlingen ‘krachtig’ in zijn of haar schoenen te staan. Op een juiste wijze opkomen voor jezelf en voor anderen staat hier centraal.

Enthousiast - Met onze lessen maken we leerlingen enthousiast om op een fijne manier met elkaar om te gaan

Respect - We luisteren naar elkaar en leren de kinderen het belang van met respect met elkaar omgaan.

Hoofdstuk 2 Wettelijk kader

Sinds augustus 2015 is de wet Veiligheid op school van kracht. Deze wet regelt dat scholen in het basisonderwijs zich inspannen om pesten tegen te gaan en de sociale veiligheid op school verbeteren. Zo moeten scholen een sociaal veiligheidsbeleid uitvoeren. Scholen hebben een inspanningsverplichting om te zorgen voor een sociaal veilige school, waarbij met name nadruk wordt gevraagd om aandacht te geven aan pesten. Scholen zijn vrij in de manier waarop ze hier vorm aan geven en zijn niet verplicht om een anti-pestprogramma te gebruiken. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zegt dat verder in de wet staat dat er twee taken binnen het onderwijsteam aanwezig moeten zijn. Zo moet er een aanspreekpunt zijn waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren. Dit kan dezelfde persoon zijn. Tot slot moeten scholen de veiligheid, aantasting van die veiligheid en het welzijn van leerlingen volgen.

Op onderstaande site is een uitgebreide beschrijving van de wet Veiligheid op school te lezen.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/veiligheid-op-school>

Hoofdstuk 3 Basisaanpak

Hoofdstuk 3.1 KWINK

Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Inclusief burgerschap en mediawijsheid. Voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. Sluit goed aan bij de principes van PBS (Positive Behaviour Support).

Kwink is geïnspireerd op het boek 'Groepsplan Gedrag, planmatig werken aan passend onderwijs' van dr. Kees van Overveld. Internationaal onderzoek (www.casel.org) wijst uit dat een sterk ingevuld programma voor sociaal-emotioneel leren (SEL) in combinatie met goed klassenmanagement, ook tot hogere scores leidt voor taal, lezen en rekenen.

De onafhankelijke Erkenningscommissie interventies heeft Kwink erkend als 'goed onderbouwd'. Kwink is daardoor nu opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugd instituut (NJI). Kwink bestaat uit 20 lessen SEL per jaar. Daarnaast zijn er ook 20 lessen burgerschapsvorming per jaar. Elke week is er dus een les KWINK

Hoofdstuk 3.2 Gouden/Zilveren Weken

De eerste weken van het schooljaar staan op Het Anker in het teken van "De Gouden Weken". Tijdens deze weken besteden we extra aandacht aan het vormen van een gezellige groep, waar ieder kind zich welkom voelt. Door hier aan het begin van het jaar extra aandacht aan te besteden, hebben we hier het hele jaar profijt van.

De ontwikkeling van een groep verloopt volgens een herkenbaar patroon. De eerste maanden van het schooljaar werk je als leerkracht aan de basisrust (forming-norming-storming). Als er voldoende sociale veiligheid in een groep is, werk je het grootste gedeelte van het jaar in de fase performing. Het jaar wordt afgesloten met een terugblik en vooruitblik (adjourning).

Fases van groepsvorming:

1. Forming	-	De kennismaking
2. Norming	-	Grenzen stellen
3. Storming	-	Op respectvolle wijze omgaan met elkaar
4. Performing	-	In veiligheid excelleren
5. Adjourning	-	Afscheid nemen/ afsluiten van het schooljaar

In bijlage 2 vindt u per fase van groepsvorming meer informatie.

Hoofdstuk 3.2.1 Inzet Gouden/Zilveren weken in groep 3-8

De Gouden Weken worden in de groepen 3-8 als volgt ingezet:

1. De groepsleerkrachten bedenken aan het begin van het schooljaar, op een afgesproken moment, activiteiten per fase van groepsvorming. Dit moment wordt in de jaarplanning opgenomen.
2. De activiteiten worden in een document opgenomen waarop de activiteiten per fase te zien zijn. De groepsleerkracht kan zo kijken in welke fase zijn/haar groep zit en zo de activiteiten hierop afstemmen.

3. De eerste twee weken besteedt iedere groep één uur per dag aan de groepsvorming. De derde en vierde week besteedt iedere groep minimaal twee uur per week aan groepsvorming. Daarna is de hoeveelheid ter beoordeling van de groepsleerkracht. Wél blijft iedere groep tot de herfstvakantie aandacht besteden aan groepsvorming.
4. In de eerste week maakt iedere groep groepsafspraken. Welke afspraken vindt de groep belangrijk? De ouders van iedere groep worden hierna geïnformeerd over de voortgang van de groepsvorming.
5. Het Anker neemt deel aan de week tegen pesten. Tijdens deze week wordt extra aandacht besteed aan dit onderwerp wat pesten preventief tegen moet gaan.
6. In groep 7/8 wordt, indien nodig preventief aandacht besteed aan social media en meidenvenijn (zie hoofdstuk 3.5 en 3.6)
7. In oktober wordt kindbegrip afgenomen. Op die manier wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van de groep en individuele leerlingen in kaart gebracht (zie hoofdstuk 4).
8. Na de vakantie vindt een groepsbespreking plaats. Tijdens deze bespreking wordt samen met de intern begeleider in kaart gebracht:
 - 8.1. Is de klas een groep? Heeft de groep extra ondersteuning nodig op het gebied van gedrag?
 - 8.2. Zijn er kinderen die individueel extra begeleiding nodig hebben op gedrag?

De eerste weken na de kerstvakantie worden de zilveren weken genoemd. De groep neemt in de vakantie een paar stappen terug in de fases van groepsvorming. Afhankelijk van de groep, zijn ze meestal na een paar dagen of weken in de performing-fase. We gaan als volgt te werk:

1. Iedere leerkracht kijkt goed naar zijn groep en beoordeelt hoeveel tijd en aandacht zij nodig hebben om weer in de performing-fase te komen.
2. Er worden (evt. samen met de intern begeleider/directeur) activiteiten bedacht die passend zijn bij de desbetreffende fase en groep.
3. In groep 7/8 wordt er teruggeblikt op het omgaan met social media. Als de groep heeft deelgenomen aan meidenvenijn, wordt hier ook op teruggeblikt. Hoe gaat dat nu?
4. De ouders van iedere groep worden geïnformeerd wat er in iedere groep gedaan is aan groepsvorming.

Hoofdstuk 3.2.2 Inzet Gouden/Zilveren weken bij kleuters

De groepsvorming bij kleuters verloopt anders dan de groepsvorming bij groep 3-8. Gedurende het jaar komen er namelijk nieuwe leerlingen in de kleutergroep. De groepssamenstelling verandert dus continu, waardoor de fases van groepsvorming diverse keren worden doorlopen. Afhankelijk van de nieuwe groepssamenstelling, kan de groep de ene keer sneller in de fase van performing zijn dan de andere keer.

De Gouden/Zilveren Weken worden grotendeels hetzelfde ingezet als in groep 3-8 (zie hoofdstuk 3.3.2). Er zijn enkele aanpassingen:

- Punt 3: Als na de herfstvakantie of op andere momenten in het jaar nieuwe leerlingen instromen, wordt ook extra aandacht besteed aan de groepsvorming. De leerkracht kijkt goed naar zijn groep en beoordeelt hoeveel tijd en aandacht zij nodig hebben om weer in de performing-fase te komen.

- Punt 7: De kleuterleerkrachten maken vanaf het schooljaar 2022/2023 gebruik van KIJK om de sociaal-emotionele ontwikkeling te volgen.

Hoofdstuk 3.3 Opstellen van groepsafspraken

Aan het begin van het schooljaar worden er in iedere groep groepsafspraken opgesteld. De groepsleerkracht zal dit door middel van een interactieve werkvorm organiseren, zodat de afspraken uit de leerlingen zelf komen. Dit zorgt ervoor dat leerlingen zich meer verantwoordelijk voelen in de groep. De groepsafspraken worden op een positieve manier geformuleerd. “Niet rennen op de gang” wordt bijvoorbeeld “Wij lopen rustig op de gang”. Na het opstellen worden de groepsafspraken op een zichtbare plek opgehangen in het klaslokaal en met een begeleidend schrijven gedeeld met ouders. Gedurende het schooljaar wordt er regelmatig teruggeblikt op de groepsafspraken. Afhankelijk van de groep wordt beoordeeld hoe vaak dit zal zijn.

Hoofdstuk 3.4 Social Media

In groep 7 en 8 wordt er naast de reguliere lessen, aparte lessen over social media gegeven. Een deel van deze lessen wordt gegeven tijdens de Gouden Weken. Daarnaast neemt iedere groep deel aan de Week van de Mediawijsheid. In de lessen tijdens de Gouden Weken en tijdens de Week van de Mediawijsheid staat de bewustwording van verschillende social-mediakanalen centraal. Hoe kunnen deze kanalen op een goede manier gebruikt worden? Hoe kunnen kinderen ook op social media op een fatsoenlijke manier met elkaar omgaan? Na iedere les over social media worden de ouders geïnformeerd wat er in de groep besproken is en hoe ouders kunnen bijdragen aan het fatsoenlijk gebruiken van social media bij hun kind.

Afhankelijk van de groep, kan er ook voor gekozen worden al in groep 6 te starten met lessen over social media.

Hoofdstuk 3.5 Meidenvenijn

Als er in een groep meidenvenijn speelt, dan wordt er bij de start van het schooljaar extra aandacht besteed aan meidenvenijn. Dit zal voornamelijk in groep 7 of 8, maar soms ook in groep 6 plaatsvinden. Meiden gaan op een andere manier met elkaar om dan jongens. Hun pestgedrag uit zich in buitensluiten, over elkaar roddelen en negeren. Dit gebeurt vaak buiten het zicht van een volwassene. Meidenvenijn is een methode waarbij de leerkracht op een positieve en effectieve manier met de meiden uit de groep dit gedrag aanpakt, wat zorgt voor een positief klimaat in de groep.

Meidenvenijn kan zowel preventief (vooraf) als curatief (achteraf) worden ingezet. Wij streven ernaar om het preventief, voordat meidenvenijn echt plaatsvindt, in te zetten. Mocht meidenvenijn later in het jaar alsnog optreden, dan kan de leerkracht teruggrijpen naar de eerder gegeven lessen.

De jongens van de groep doen niet mee aan de preventieve lessen meidenvenijn. Zij volgen dan extra weerbaarheidslessen. Moet meidenvenijn achteraf ingezet worden, dan zal de groepsleerkracht samen met de intern begeleider beoordelen of de jongens moeten deelnemen aan deze lessen.

Hoofdstuk 4 Volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling

Hoofdstuk 4.1 Volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling

Op IKC Het Anker maken we gebruik van de sociaal-emotionele volgmethodes van kindbegrip.

Hoofdstuk 4.1.1 KIJK voor 0-7 jaar

KIJK is een digitaal instrument waarmee de ontwikkeling van jonge kinderen wordt gevolgd. Er wordt hierbij gekeken naar de basiskenmerken, betrokkenheid en aanwezigheid van factoren die een risico kunnen vormen voor de ontwikkeling. Op IKC Het Anker wordt vanaf het schooljaar 2022/2023 met KIJK gewerkt. Het team volgt een traject waarbij KIJK stap voor stap wordt geïmplementeerd. Dit document zal hierna ook aangevuld worden.

Hoofdstuk 4.1.2 Vanaf groep 3

Vanaf groep 3 gebruiken we Kindbegrip voor het volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Kindbegrip brengt de sociaal-emotionele ontwikkeling, het welbevinden én de sociale veiligheid van leerlingen zorgvuldig in beeld met Kindbegrip van ParnasSys.

Deze wordt eenmaal per jaar ingevuld in oktober en bij leerlingen die uitvallen of extra zorg nodig hebben op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling, wordt Kindbegrip ook afgenomen in het voorjaar.

Hoofdstuk 4.1.3 Kwaliteitskaart Sociale Veiligheid

Naast het IEP Hart- en Handeninstrument, vullen de groepen 6, 7 en 8 de kwaliteitskaart Sociale Veiligheid van WMKPO ieder jaar in. Dit instrument bestaat uit vragen over verschillende aspecten van veiligheid op school. Voorbeelden hiervan zijn veiligheidsbeleving, het optreden van de leraar, welbevinden en fysieke veiligheid. Resultaten uit deze kwaliteitskaart worden goed geanalyseerd en vergeleken met eerdere jaren. Indien nodig worden er ontwikkelpunten opgesteld.

Hoofdstuk 4.2 Vastleggen sociaal-emotionele ontwikkeling (plannen)

Indien er naast de basisaanpak (zie hoofdstuk 3), extra aandacht wordt besteed aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van een groep of een individueel kind, dan wordt dit vastgelegd in een plan. Deze plannen zijn gebaseerd op het boek Groepsplan gedrag (Van Overveld, 2019). Hierbij wordt onderscheid gemaakt in drie plannen:

- Groepsplan: Een plan gericht op de hele groep. Iedere groep maakt een groepsplan voor de Gouden en Zilveren weken. Indien nodig kan er in de overige weken een nieuw groepsplan opgesteld worden.
- Handelingsplan voor sommige leerlingen: Een plan gericht op een groepje kinderen met hetzelfde ontwikkelpunt.
- Handelingsplan voor een enkele leerling: Een plan gericht op één leerling. Zij vallen op doordat het probleemgedrag ernstig en/of frequent en intensief karakter heeft.

Bij het opstellen van een plan, baseren de leerkrachten zich op de resultaten uit het sociaal-emotionele volgsysteem en observaties. Bij het groeps-/handelingsplan wordt beschreven wat de ondersteuningsbehoeften zijn, wat de te bereiken doelen zijn, welke activiteiten plaatsvinden om dit

doel te bereiken en hoe dit geëvalueerd wordt. Aan het einde van het schooljaar draagt de leerkracht het plan over aan de volgende leerkracht, zodat diegene op het plan kan voortbouwen. Handelingsplannen kunnen eerder afgesloten worden, als het doel behaald is. Wel kunnen leerkrachten afgesloten plannen terugkijken
Een theoretisch kader is te lezen in bijlage 3.

Hoofdstuk 5 Handelen

Hoofdstuk 5.1 Hoe te handelen bij een conflict

Op Het Anker hebben we geen vast stappenplan hoe te handelen bij een conflict. Iedere situatie is anders en heeft maatwerk nodig om dit op een goede manier op te lossen. Wel zijn er veel terugkomende handelingen die we allemaal toepassen.

1. De leerlingen proberen het conflict zelf op een goede manier op te lossen.
2. De leerling komt met het conflict naar de leerkracht. De leerkracht geeft tips hoe het conflict opgelost kan worden. Lukt dit niet, dan wordt stap 3 ingezet.
3. De leerkracht begeleidt de leerlingen in het oplossen van het conflict.

De leerkracht zal tijdens het oplossen van het conflict neutraal blijven. Ze houden de ruzie klein (geen andere leerlingen/hele groep bij betrekken) en proberen de kinderen het zoveel mogelijk zelf te laten doen. Afhankelijk van de conflictsituatie, kan de leerkracht (eventueel in samenspraak met de intern begeleider, gedragspecialist of directeur) een sanctie opleggen die past bij de situatie.

Indien er een conflict plaatsvindt tussen de leerling en de leerkracht, dan zal de leerkracht dit op een professionele manier oplossen. Dit gebeurt eventueel in samenwerking met de ouder, intern begeleider, directeur of anti-pestcoördinator. Afhankelijk van de situatie kan een sanctie worden opgelegd.

Hoofdstuk 5.2 Hoe te handelen bij pesten en ander ongewenst gedrag

Pesten kan grote gevolgen hebben. Het is desastreus voor de ontwikkeling van een kind en de gevolgen kunnen doorlopen tot in de volwassenheid. Het Anker neemt stelling tegen pesten. Onze school zorgt dat ouders en leerkrachten voldoende informatie hebben. Wij werken volgens dit plan sociale veiligheid en zorgen ervoor dat het jaarlijks wordt geëvalueerd en zo nodig wordt aangepast. De school gebruikt een moderne methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, die aantoonbaar een preventieve werking heeft met betrekking tot pesten. Daarnaast brengen wij tweemaal per jaar het welbevinden van leerlingen in kaart met het sociaal- emotioneel volgsysteem. We spreken over pesten als:

- Het intentioneel is. De pester heeft duidelijk de bedoeling de ander pijn te doen.
- Het over een langere tijd plaatsvindt.
- Er sprake is van een machtsverschil.

Hoofdstuk 5.2.1 Stappenplan bij ongewenst gedrag (waaronder pesten)

Bij ongewenst gedrag (waaronder pesten) neemt Het Anker de volgende stappen:

1. Bij ongewenst gedrag zal de leerkracht hierover met het kind spreken, waarbij wordt aangegeven dat dit gedrag niet past bij de waarden van onze school. Er is een regel overtreden. Daar zijn consequenties aan verbonden voor dader en slachtoffer. Voor de dader kan dit een standje betekenen, een berisping of zelfs straf hoewel we weten dat straf niet leidt tot het aanleren van gewenst gedrag. Voor het slachtoffer zijn de consequenties dat hij moet nadenken over wat hem is aangedaan. Vergeeft hij de dader en zo ja waarom? Dit heet met een mooi woord 'herstelrecht'. De aard en de ernst van het ongewenst gedrag bepaalt of we dit incident ook schriftelijk registreren in ons leerlingvolgsysteem en of we contact opnemen met ouders.

In bijlage 5 is te lezen hoe wij steun bieden aan het kind dat wordt gepest, het kind dat zelf pest en hoe we de groep betrekken bij mogelijke oplossingen van het pestprobleem.

2. Mocht ongewenst gedrag (waaronder pesten) zich herhaaldelijk voordoen, dan zal de leerkracht de ouders telefonisch inlichten en met hen in gesprek gaan. We delen immers de waarden van de school met u. Wat is er aan de hand? Zijn er spanningen thuis? We spreken met de ouders af op welke manier en hoe vaak zij op de hoogte worden gehouden van het ongewenst gedrag. Indien ongewenst gedrag zich herhaalt is dat voor ons altijd reden om incidenten schriftelijk te registreren in ons leerlingvolgsysteem.
3. Bij een derde voorval van ongewenst gedrag waarbij een kind is betrokken volgt een gesprek op school met de ouders en de leerling. Ouders en school maken afspraken en deze worden schriftelijk vastgelegd. Mocht dit geen succes hebben dan kan de school externe hulp invoeren. De aard van het ongewenst gedrag en het aantal keren dat dit voorkomt bepaalt of de leerkracht zich houdt aan bovengenoemde volgorde. Bij een ernstige vorm van ongewenst gedrag kan een leerkracht de keuze maken om stap 1 en 2 over te slaan. Een kort verslag van het gesprek met de ouders inclusief gemaakte afspraken wordt toegevoegd aan het digitale dossier van het kind.

Hoofdstuk 5.2.2 Als uw kind wordt gepest

Is er sprake van pesten dan kunt u zich rechtstreeks wenden tot de leerkracht van uw kind. De leerkracht zal dit melden bij de anti-pestcoördinator en met u werken aan een goede oplossing. Wacht hiermee niet tot een oudergesprek, maar vraag snel een gesprek aan. Wij nemen het probleem van u en dat van uw kind altijd serieus. Mocht dit in uw ogen leiden tot onvoldoende resultaat dan kunt u zich wenden tot de anti-pestcoördinator. Van belang is te weten dat straffen niet of nauwelijks werkt bij pesten. Zoals u hierboven heeft kunnen lezen probeert de school pesten te voorkomen. Toch kan dit voor uw gevoel onvoldoende zijn. Blijft u ontevreden na gesprekken met leerkracht en anti-pestcoördinator, neem dan contact op met de schoolleiding.

Hoofdstuk 5.3 Incidentenregistratie

Is er sprake van gedragingen die buitenproportioneel zijn, maar zich eenmalig voordoen, dan wordt dit vastgelegd in een incidentenregistratie. Voorbeelden van deze gedragingen zijn fysiek geweld, het meenemen van zakmessen naar school, bedreiging of vernieling. De incidentenregistratie is een notitie in het leerlingdossier waarin wordt genoteerd wat er is gebeurd, wie erbij betrokken zijn en welke acties zijn ondernomen. De leerkracht is hierbij verantwoordelijk en vult de notitie in na

overleg met de intern begeleider of de directie. Na het invullen wordt deze notitie ondertekend door ouders/verzorgers. Indien ouders/verzorgers weigeren het document te ondertekenen, dan wordt dit als notitie toegevoegd aan het leerlingdossier.

Indien het gedrag buitenproportioneel is, maar zich vaker voordoet of vaker voor heeft gedaan, dan treedt het stappenplan aanhoudend ongewenst gedrag of buitenproportioneel gedrag in werking. De incidentenregistratie wordt hierbij gebruikt om het incident vast te leggen. Het stappenplan wordt gebruikt om duidelijk te maken welke stappen er genomen worden om het aanhoudend ongewenst gedrag of buitenproportioneel gedrag te stoppen.

Hoofdstuk 5.4 Stappenplan bij aanhoudend ongewenst gedrag of buitenproportioneel gedrag

Indien de stappen uit hoofdstuk 5.2.1 niet het gewenste effect hebben en het ongewenste gedrag aanhoudt en/of het getoonde gedrag als buitenproportioneel wordt ervaren, dan treden de volgende stappen in werking. Hierbij geldt dat alleen de volgende stap wordt genomen als het ongewenste gedrag aanhoudt of als het buitenproportionele gedrag zich nogmaals of in een andere vorm voordoet.

Let op: In het geval dat een leerling andere leerlingen en/of personeel en/of ouders/verzorgers in gevaar brengt, kan zonder waarschuwing overgegaan worden tot een schorsing (stap 4).

1. De leerkracht bespreekt het ongewenste gedrag met de intern begeleider. Hierbij is de leerkracht verantwoordelijk en de intern begeleider bewaker van het proces. Samen bespreken zij mogelijke oplossingen om het aanhoudend ongewenste gedrag te verbeteren of het buitenproportionele gedrag in de toekomst te voorkomen. Daarnaast kan de kennis van de schoolmaatschappelijk werker, schoolbegeleider en/of een orthopedagoog geraadpleegd worden. In het handelingsplan “Aanhoudend ongewenst gedrag of buitenproportioneel gedrag” wordt beschreven welk gedrag verwacht wordt en hoe dit bereikt dient te worden. Ook beschrijven zij de vervolgstap(pen) wanneer niet aan deze verwachtingen voldaan wordt. Een voorbeeld hiervan is een time-out*. Het beschrijven van een beloning in het plan is ook een optie. Bij het laten zien van de gedragsverwachtingen, wordt de gehele groep betrokken bij de uitvoering van de beloning. Leerling, ouders en leerkracht ondertekenen dit plan voor akkoord. Indien ouders niet willen tekenen, dan wordt dit als notitie vermeldt in het leerlingdossier. De leerkracht houdt in het plan een logboek bij, waarin hij in ieder geval de gespreksnotities noteert. Hierbij wordt rekening gehouden met het volgende:
 - Minimaal dagelijks spreken leerkracht en leerling met elkaar om de voortgang te bespreken.
 - Minimaal wekelijks spreken leerkracht en ouders met elkaar om de voortgang te bespreken.

*Bij een time-out wordt de toegang tot de lessen of school voor de rest van de dag ontzegd. Het opleggen van een time-out gebeurt altijd in overleg met de directeur. De ouders/verzorgers van de leerlingen worden door de school geïnformeerd over de time-out en worden eventueel uitgenodigd voor een gesprek.

Als de leerling de toegang tot de school/lessen langer moet worden ontzegd, is er sprake van een schorsing (zie stap 4).

2. De leerkracht, de directeur, ouders en optioneel de intern begeleider gaan met elkaar in gesprek om het ongewenst gedrag te bespreken. Het ondertekende handelingsplan wordt besproken en zo-nodig aangepast. Hierna tekenen ouders opnieuw. Indien ouders niet willen tekenen, dan wordt dit als notitie vermeld in het leerlingdossier. De directeur geeft een waarschuwing, waarbij hij/zij uitlegt dat er overgegaan kan worden tot schorsing. Een schorsing is als een leerling voor ten minste één dag wordt uitgesloten van het recht op deelname aan onderwijs. De directeur stelt het college van bestuur hiervan op de hoogte en maakt een aantekening in het leerlingdossier. Ouders tekenen het gespreksverslag voor gezien. Indien ouders niet willen tekenen, dan wordt dit als notitie vermeld in het leerlingdossier.
Let op: In het geval dat een leerling andere leerlingen en/of personeel en/of ouders/verzorgers in gevaar brengt, kan zonder waarschuwing overgegaan worden tot een schorsing (stap 4).
3. Indien het ongewenste gedrag aanhoudt, treedt stap 2 nogmaals in werking. De directeur benadrukt dat het gaat om een tweede waarschuwing, waarna overgegaan kan worden tot schorsing.
4. Het college van bestuur wordt verzocht in te stemmen met het schorsen van een leerling. Indien het college van bestuur instemt, dan neemt de directeur het schorsingsbesluit. Ouders worden mondeling en schriftelijk op de hoogte gesteld. Zie verder: Procedure en stappenplan in de *Regeling time-out, schorsing en verwijdering van leerlingen, onaanvaardbaar gedrag van ouders/verzorgers primair en voortgezet onderwijs* van Stichting de Hoeksche School.
5. Na de schorsingsperiode wordt de leerling weer tot de lessen toegelaten. Indien schorsing niet heeft geholpen om het ongewenste gedrag te stoppen, kan overgegaan worden tot verwijdering. Zie: Procedure en stappenplan in de *Regeling time-out, schorsing en verwijdering van leerlingen, onaanvaardbaar gedrag van ouders/verzorgers primair en voortgezet onderwijs* van Stichting de Hoeksche School.

Hoofdstuk 5.5 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Sinds 2013 is de wet Verplichte Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in werking getreden. In het kader van kwaliteitszorg is het verplicht een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Het college van bestuur van Stichting de Hoeksche School heeft een Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Dit document, welke terug te vinden is op de website van De Hoeksche School, bevat het stappenplan voor het handelen bij signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling. De toelichting beschrijft elke stap van het stappenplan en het afwegingskader. De directeur is het aanspreekpunt waar teamleden naartoe kunnen om hun zorgen over het kind of de thuissituatie te bespreken. Samen met de directeur wordt een plan opgesteld en met ouders in gesprek te gaan of eventueel een melding te maken volgens de meldcode.

Hoofdstuk 6 Planning en contact met ouders

Om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen goed te begeleiden en te volgen, worden een aantal zaken opgenomen in de jaarplanning. Hieronder is te lezen welke zaken dit zijn en wanneer er contact met ouders wordt gelegd.

Datum	Activiteit	Contact met ouders
Start schooljaar	Gouden Weken	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Informeren wat de groep doet aan de Gouden Weken (groepsvorming). - Informeren welke groepsafspraken zijn gemaakt. - Informeren welke lessen social media/meidenvenijn zijn gegeven.
September	Startgesprekken	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Kennismaken met ouders en leerling. - Bespreken sociaal-emotionele ontwikkeling. Wanneer voelt het kind zich het meeste op zijn gemak?
November	Invullen Sociaal-Emotioneel volgysteem NAAM??	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Inzicht krijgen in sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen.
	Facultatieve oudergesprekken	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Bespreken welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling. - Bespreken ontwikkelpunten en hoe deze gerealiseerd kunnen worden (i.s.m. ouders).
Voorjaar	Afnemen tevredenheidspeiling	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Beoordelen tevredenheid onder ouders. - Bijstellen onderwijsdoelen.
	Afnemen vragenlijst Sociale Veiligheid onder bovenbouw-leerlingen	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Beoordelen veiligheid onder leerlingen. - Bijstellen onderwijsdoelen.
Januari	Zilveren Weken	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Informeren wat de groep doet aan de Zilveren Weken (groepsvorming).
Februari	Oudergesprekken	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Bespreken welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling m.b.v. KIIK (groep 1/2) en kindbegrip (groep 3t/m 8). Bespreken ontwikkelpunten en hoe deze gerealiseerd kunnen worden (i.s.m. ouders).

Juni	Oudergesprekken	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Bespreken welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling. m.b.v. KIJK (groep 1/2) en Kindbegrip (GROEP 3 t/m 8) - Bespreken ontwikkelpunten en hoe deze gerealiseerd kunnen worden (i.s.m. ouders).
Juli	Overdracht met volgende leerkracht	Doel: <ul style="list-style-type: none"> - Zorgen voor een goede informatieverstrekking naar de volgende leerkracht, zodat diegene de sociaal-emotionele ontwikkeling van de groep/leerling goed kan voortzetten.

Hoofdstuk 7 Personeel

Bij het sociaal-emotioneel leren is de groepsleerkracht het eerste aanspreekpunt. Zo volgt de groepsleerkracht de leerlingen, maakt hij van de klas een groep en voert hij de gesprekken met ouders. Op Het Anker zijn daarnaast verschillende personeelsleden met aanvullende functies. Zij geven het onderwijs omtrent het sociaal-emotioneel leren vorm. Hieronder is te lezen welke functies op Het Anker aanwezig zijn en wie welke functie vervult.

Anti-pestcoördinator

- ?

Directeur

- Nando van Ooijen

Gedragsspecialist

Intern begeleider groep 1-8

- Karin Kooijman

Vertrouwenspersoon

- ???

Bijlage

Bijlage 2 Fases van groepsvorming - Theorie

De ontwikkeling van een groep verloopt volgens een herkenbaar patroon. De eerste maanden van het schooljaar werk je als leerkracht aan de basisrust (forming-norming-storming). Als er voldoende sociale veiligheid in een groep is, werk je het grootste gedeelte van het jaar in de fase performing. Het jaar wordt afgesloten met een terugblik en vooruitblik (adjourning).

Fases van groepsvorming:

6. Forming	-	De kennismaking
7. Norming	-	Grenzen stellen
8. Storming	-	Op respectvolle wijze omgaan met elkaar
9. Performing	-	In veiligheid excelleren
10. Adjourning	-	Afscheid nemen / afsluiten van het schooljaar

Forming	<i>De kennismaking</i>
Periode	<ul style="list-style-type: none">- Start op eerste schooldag- Duurt (afhankelijk van leeftijd) één tot zeven dagen.- Als er nieuwe leerlingen bijkomen, begint deze fase opnieuw.
Doel	<ul style="list-style-type: none">- Kennismaken met elkaar, het lokaal en/of de school.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none">- Kennismaken, uitwisselen van persoonlijke gegevens, gesprekjes.
Rol van de leerkracht	<ul style="list-style-type: none">- Verwelkomen- Verbinden
Te verwachten gedrag	<ul style="list-style-type: none">- Afwachtend- Enthousiast- Nieuwsgierig
Norming	<i>Grenzen stellen</i>
Periode	<ul style="list-style-type: none">- Start <u>ook</u> op de eerste schooldag- Duurt zeker tot en met de tweede schoolweek- Na een vakantie moet deze fase herhaald worden.
Doel	<ul style="list-style-type: none">- Vaststellen welk gedrag binnen welke grens gewenst is.- Gedragsverwachtingen expliciteren
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none">- Laten nadenken over belang van regels.- Regels laten omzetten naar concreet gedrag van elke dag.
Rol van de leerkracht	<ul style="list-style-type: none">- Duidelijkheid geven over (on)gewenst gedrag- Veiligheid bieden

Te verwachten gedrag	<ul style="list-style-type: none"> - Respectvol gedrag - Positieve communicatie
Storming	<i>Op respectvolle wijze omgaan met elkaar</i>
Periode	<ul style="list-style-type: none"> - Start ongeveer in de derde schoolweek - Duurt meestal tot aan de herfstvakantie.
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Leren reageren op ongewenste gedrag van anderen - Omgaan met winst en verlies
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Opstaan tegen pesten - Nadenken over de rol van gedachten en emoties op gedrag. - Leren problemen op te lossen.
Rol van de leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - Werken aan sociale veiligheid - Bevorderen van groepsdynamiek - Ondersteunen bij probleemoplossend gedrag
Te verwachten gedrag	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking - Positief problemen oplossen - Respectvol gedrag naar elkaar - De ander aanspreken op ongewenst gedrag
Performing	<i>In veiligheid excelleren</i>
Periode	<ul style="list-style-type: none"> - Start ergens in de periode na de herfstvakantie. - Duurt tot zo'n drie a vier weken voor het einde van het schooljaar.
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Jezelf in veiligheid ontwikkelen op ieder gebied
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Coöperatieve werkvormen - Projecten - Activiteiten om sociale en emotionele competenties uit te bouwen
Rol van de leerkracht	<ul style="list-style-type: none"> - Stimuleren en enthousiasmeren - Talenten tot bloei laten komen - Sociale veiligheid bewaken
Te verwachten gedrag	<ul style="list-style-type: none"> - Opkomen tegen pestgedrag - Samenwerken en samenleven - Positieve communicatie - Vriendschappen opbouwen

Adjourning	<i>Afscheid nemen / afsluiten van het schooljaar</i>
Periode	- Laatste weken van het schooljaar
Doel	- Voorbereiding op het naderend afscheid
Activiteiten	- Terugblikken op het voorbije jaar - Vooruitblikken op het nieuwe schooljaar
Rol van de leerkracht	- Sfeer en veiligheid bewaken - Tot de laatste dag leerlingen enthousiasmeren en motiveren
Te verwachten gedrag	- Klitten (behoefte om veel bij elkaar te zijn) - Vitten (afgeven op huidige situatie) - Praten over nieuwe klas/nieuwe school

Bijlage 3 Groepsplan gedrag - Theorie

Groepsplan gedrag is een praktisch boek voor leraren en begeleiders in het primair onderwijs, die gedragsproblemen in de klas willen voorkomen en aanpakken (Van Overveld, 2019). Het boek bestaat voornamelijk uit het groepsplan gedrag. Dit is een formulier met praktische en concrete aanwijzingen voor de manier waarop de leraar omgaat met verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen in de groep. Op deze manier krijgt iedere leerling de aandacht en ondersteuning die het nodig heeft. Van Overveld (2019) benoemt enkele voordelen van het instrument. Zo leidt de implementatie van het instrument tot een gezamenlijke visie op gedragsproblemen binnen klas en school, is er sprake van een handelingsgerichte manier van werken en door frequente overleggen tussen leraren ontstaat er een gezamenlijke taal en een grotere deskundigheid van de leraren over het gedrag van leerlingen. Wel is het belangrijk dat voordat er met Groepsplan Gedrag gewerkt kan worden, gedrag en sociaal-emotioneel leren even serieus genomen moet worden als schoolse vakken en er bewust tijd in geïnvesteerd moet worden. Het formulier Groepsplan Gedrag is opgedeeld in drie preventieniveaus. De eerste twee niveaus bevat de basisondersteuning, het derde niveau bevat extra ondersteuning. Niveau 1 is gericht op alle leerlingen in een klas, dus niet alleen de leerlingen die gedragsproblemen vertonen. In dit niveau wordt de basisaanpak beschreven, wat zorgt voor een omgeving die probleemgedrag voorkomt en het sociaal-emotioneel leren bevordert. Aan de andere kant schept het voorwaarden om te kunnen presteren binnen de schoolse vakken. Niveau 2 is gericht op een aantal leerlingen, die kwetsbaar zijn en opvallen door hun gedrag. Een preventieve aanpak op schoolniveau is voor deze kinderen onvoldoende. De ondersteuning op dit niveau moet de invloed van belangrijke risicofactoren in de leerling/omgeving neutraliseren. Op niveau 2 wordt planmatig gewerkt volgens verschillende fases. Na het verzamelen van informatie volgt er een fase waarin gedragsondersteuning wordt gepland en uitgevoerd. Deze fase wordt opgevolgd door een fase van evaluatie. Het laatste niveau is niveau 3. Dit niveau is gericht op enkele leerlingen in een klas, die opvallen doordat het probleemgedrag ernstig of frequent is en een intensief karakter heeft. Een preventieve aanpak, zoals op niveau 1 en 2, is voor deze leerlingen onvoldoende. De leerlingen die vallen onder dit niveau lopen het risico in een traject van ernstig probleemgedrag, criminaliteit of geweld te gaan.

Bij Groepsplan Gedrag heeft handelingsgericht werken een belangrijke rol. Handelingsgericht werken is een manier van planmatig werken volgens zeven uitgangspunten binnen een cyclisch proces (Van Overveld, 2019). Deze zeven uitgangspunten zijn terug te lezen in bijlage 2. Het cyclisch proces bestaat uit vier fasen. Allereerst worden leerlinggegevens verzameld in een groepsoverzicht en gesignaleerd welke leerlingen extra begeleiding nodig hebben. Daarna worden onderwijsbehoeften van deze leerlingen benoemd. Deze onderwijsbehoeften worden geclusterd in het groepsplan, welke ook in deze stap wordt opgesteld. De laatste fase betreft het realiseren van het groepsplan.

Bijlage 4 Meidenvenijn – Theorie

Meidenvenijn is terug te voeren tot het versterken van de machtspositie op status (Deklerck, 2011). Hierbij is de vraag wie de belangrijkste persoon is in de groep en wie bovenaan in de hiërarchie staat. Meisjes hebben (net als jongens) behoefte aan een pikorde. Dit geeft namelijk veiligheid en zekerheid. Jongens worden gekenmerkt door directe agressie. Bij meiden wordt dit meestal relationele agressie genoemd. Dit bestaat onder andere uit roddelen, leugens vertellen, uitsluiten van individuen of het vernederen van het slachtoffer. Dit gebeurt ook op digitale kanalen. In het bespreken van de ruzie komt niet alleen aan de orde wat er is gebeurd. Deklerck (2011) meldt dat er dan ook wordt gewerkt aan de pikorde. Ze manipuleren elkaar onderling om er zelf beter uit te komen. Volgens Wiseman (2007) zijn het vaak de mooiste en charmantste meiden die aan de leiding van een groep komen staan. Zij worden ook wel de koningin genoemd. De koningin verzamelt volgelingen om zich heen. Dit zijn meisjes die ook wel koningin zouden willen zijn, maar waarschijnlijk nooit zullen worden. De strijd om de macht speelt zich voornamelijk af in de groepen 5 tot en met 8. Leraren die aan deze groepen lesgeven, moeten dus extra alert zijn voor deze vorm van agressie. Typisch meidengedrag is bijvoorbeeld en samenklitten in groepjes, buitensluiten van anderen, manipuleren en briefjes doorgeven (Pas, Strengers & Pas, 2010). Deze gedragingen vinden buiten het zicht van volwassenen plaats en zorgen voor een machtsysteem dat op subtiele wijze tot stand komt en vooral ook in stand wordt gehouden. Pas, Strengers en Pas (2010) hebben de methode Meidenvenijn is niet fijn ontwikkeld. Deze methode kan op twee manieren ingezet worden, preventief en curatief. Bij de preventieles worden kinderen zich bewust van het venijn dat in meidengroepen spelen. Ze leren welke rollen er zijn en dat negatieve eigenschappen voortkomen uit positieve eigenschappen. Bij de curatieve lessen is er geconstateerd dat er in zorgwekkende mate sprake is van meidenvenijn. Door het volgen van de lessen krijgen de meiden meer inzicht in het gedrag en de rollen van de meisjes, worden ze zich bewust van het effect van het gedrag op anderen en onderkennen ze hun eigen kwaliteiten. Dit kunnen ze ombuigen naar positieve gedragingen. Een serieuze aanpak van meidenvenijn is essentieel (Deklerck, 2011). Leerkrachten dienen regelmatig gesprekken te voeren over macht en machtsspelletjes. Er moet duidelijk zijn dat buitensluiten niet getolereerd wordt.

Bijlage 5 Steun bieden bij pestproblematiek

Wij bieden steun aan het kind dat wordt gepest door:

- Goed naar het kind te luisteren
- Een praatpapier in te laten vullen en dat als uitgangspunt voor een gesprek te gebruiken. Zie bijlage 5.1
- We overleggen met het kind over mogelijke oplossingen.
- We zorgen ervoor dat het kind, indien mogelijk en noodzakelijk, deskundige hulp krijgt, b.v. een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.

Wij bieden steun aan het kind dat zelf pest door:

- Duidelijk te maken wat pesten voor het slachtoffer betekent
- We helpen het kind om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- We helpen het kind om zich aan regels en afspraken te houden m.b.v. schriftelijke afspraken
- We leggen uit wat wij als leerkracht gaan doen om het pesten te stoppen.
- We stellen grenzen en verbinden daar consequenties aan.
- We zorgen ervoor dat het kind, indien mogelijk en noodzakelijk, deskundige hulp krijgt.

Wij betrekken de groep bij mogelijke oplossingen van het pestprobleem door:

- We praten met de kinderen over hun eigen rol in de groep
- We overleggen met de kinderen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Bijlage 5.1 Praatpapier pestproblematiek

In deze bijlage vindt u een praatpapier dat als uitgangspunt kan worden gebruikt bij een gesprek om pestproblematiek op te lossen.

Praatpapier conflict

Naam: _____

Datum: _____

Groep: _____

Wat is er gebeurd volgens jou?

Wat deed jij?

Hoe voelde je je daarbij?

Had je ook anders kunnen reageren? Ja / Nee
Hoe dan?

Hoe denk jij dat de ander zich voelt?

Wat ga jij daaraan doen?

Vervolgafspraken op:

Handtekening:

Leerkracht:

Leerling: